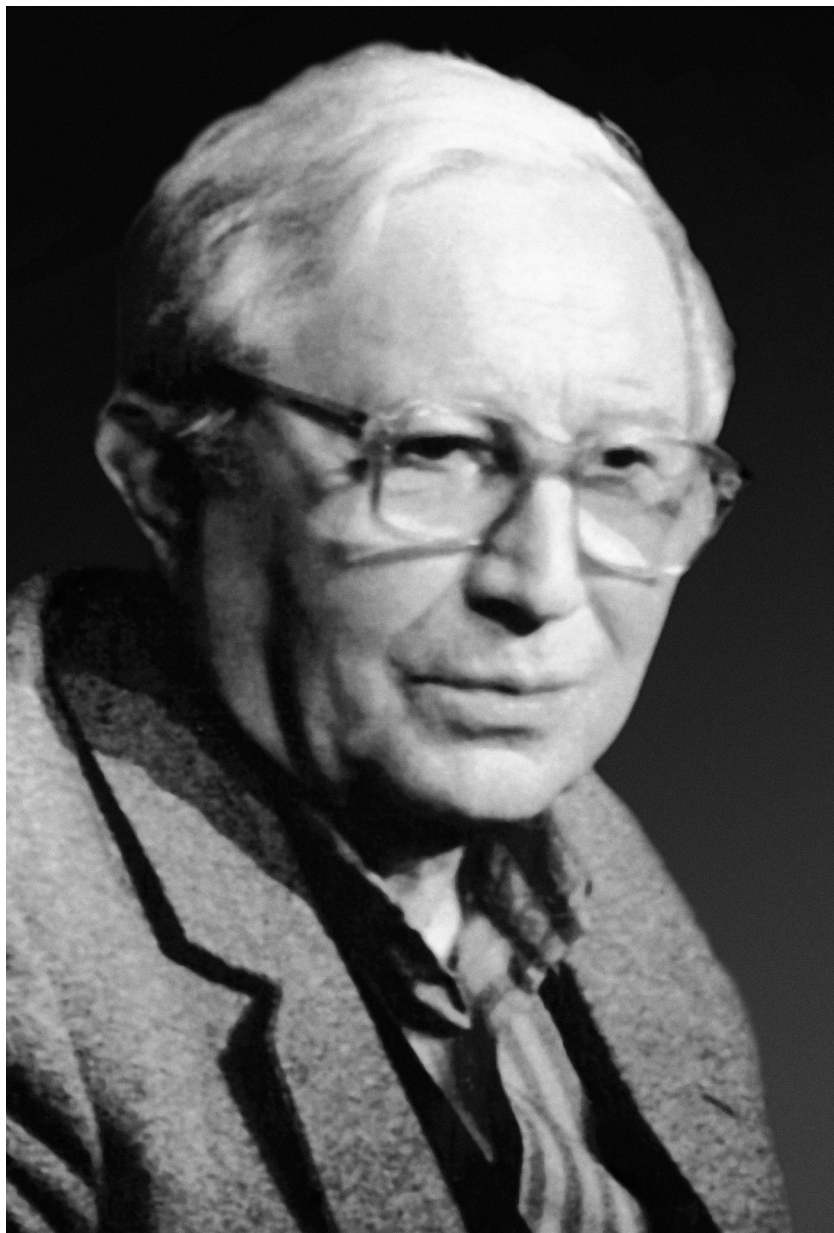

TADEUSZ RÓŻEWICZ

1994

Tadeusz Różewicz (1921–2014) – wybitny poeta, dramatopisarz i prozaik. Urodził się w Radomsku. W 1938 r. ukazały się jego pierwsze próby poetyckie. W czasie wojny ukończył tajny kurs szkoły podchorążych (1942 r.), walczył w oddziałach partyzanckich AK (1943–1944) i współpracował z prasą konspiracyjną. Pod pseudonimem Satyr ogłosił zbiór poezji i opowiadań „Echa leśne”. W 1945 r. zdał maturę i zapisał się na wydział historii sztuki Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. Rok później wydał zbiór „W tyżce wody”. Od 1949 r. mieszkał w Gliwicach, a od 1968 r. we Wrocławiu.

Twórczość Tadeusza Różewicza stała się integralną częścią legendy kulturalnej Wrocławia i światowego dziedzictwa literatury. Jego utwory tłumaczono na ponad 20 języków. Pod koniec XX w. były obecne na scenach teatrów wszystkich kontynentów. Został laureatem m.in. Austriackiej Nagrody Państwowej i Nagrody Kulturalnej Śląska (Kulturpreis Schlesien des Landes Niedersachsen 1994) oraz członkiem Niemieckiej Akademii Sztuki.

Przyczynę popularności Różewicza w świecie, zwłaszcza w Niemczech przeżywających konsekwencje przegranej wojny, znaleźć można już w pierwszym zbiorze poetyckim z 1947 r. „Niepokój”. Wśród poezji wyrosłej z doświadczenia wojny jego twórczość wyróżniała się odmiennością; prosta, powściągliwa i zwięzła. Poezja Różewicza, pozbawiona ozdóbników i metaforyki, gadulstwa i patosu, stanowiła warstwę ochronną przed brakiem wrażliwości. Czytany i ceniony za zachodnią granicą Różewicz stał się w poezji „nauczycielem” powojennej generacji Niemców, których niepokój, podobnie jak poetycki niepokój Różewicza, wyrastał zarówno z biografii własnych, jak i z sytuacji, w jakiej znalazło się społeczeństwo. Jego poezja oddaje stan ducha ludzi XX w.: osamotnionych, zagubionych, pozbawionych zakorzenienia we wspólnocie.

Twórczość sceniczna Różewicza zajmuje osobne i znaczące miejsce we współczesnej dramaturgii. Autor realizował w niej własną koncepcję teatru „realistyczno-poetyckiego”, przeciwstawnego zarówno teatrowi klasycznemu, jak i awangardowemu. „Kartoteka” (1960), „Stara kobieta wysiaduje” (1969), „Akt przerywany” (1970), „Na czworakach” (1972), „Białe małżeństwo” (1975) czy „Pułapka” stały się wydarzeniami kulturalnymi.

Żaden spośród współczesnych Różewiczowi poetów nie określił swojej odmienności tak mocno, nikt też nie bronił jej tak skutecznie. Różewicz wywarł znaczący wpływ nie tylko na poetów powojennych w Polsce, ale i poza nią. Przyznający się do tego oddziaływania Stanisław Grochowiak skonstratował: „Po wojnie nad Polską przeszła kometa poezji. Głową tej komety był Różewicz, reszta to ogon”. Zawarta bowiem w twórczości Różewicza refleksyjność chroni niejako świat i żyjących w nim ludzi przed znieczuleniem moralnym i społeczno-politycznym. W ten sposób Tadeusz Różewicz, wybitna postać środowiska literackiego i teatralnego Wrocławia, swoją twórczością przybliżył nasze miasto światu.